

Буровець І. В.

<https://orcid.org/0009-0006-8679-7154>

Львівський національний університет імені Івана Франка

ДІАЛОГ ЯК ФОРМА КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЯХ ВІЙСЬКОВОГО КЕРІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню діалогових форм взаємодії у стратегічних комунікаціях України, актуальність якого зумовлена кількома чинниками, зокрема: наданням переваги діалогових форм взаємодії замість монологічних у демократичних суспільствах, посиленням ролі комунікаційної діяльності внаслідок реформаційних процесів у державному публічному управлінні та теперішньою повномасштабною війною Російської Федерації проти України.

Зазначено, що стратегічні комунікації України в умовах війни виконують кілька важливих функцій: правдиве та об'єктивне інформування про події на фронті; протидія ворожим дезінформаційним та пропагандистським впливам; формування довіри громадян до військово-політичного керівництва країни; утвердження образу держави серед міжнародної спільноти; формування та поширення стратегічних національних наративів; національна та інформаційна безпека й оборона.

Визначено, що в реалізації названих завдань стратегічних комунікацій велику роль відіграють діалогові форми комунікативної взаємодії. Діалог сприяє ефективності державного управління, участі громадян у політичному житті країни та прийнятті важливих рішень, підвищенню довіри, створенню та підтримці спільних цінностей та сенсів.

Досліджено, що стратегічні комунікації Головнокомандувача ЗС України Олександра Сирського (на прикладі його фейсбук-сторінки) формують образ військового керівника, що бере безпосередню участь у бойових завданнях, висвітлює підходи до ведення війни та є активним учасником міжнародних засідань, круглих столів тощо головнокомандувачів інших країн, на яких артикулює потреби української армії, сприяє підтримці міжнародних партнерів. Мовними засобами вираження діалогової взаємодії в комунікації Сирського є насамперед омовлення спільних національних цінностей, вживання займенників ми, наш, наші, нам тощо та активний характер мовлення.

Ключові слова: стратегічні комунікації, діалог, діалогові форми взаємодії, повномасштабна війна, комунікація Головнокомандувача ЗС України, Олександр Сирський.

Постановка проблеми. Від початку повномасштабної військової агресії Російської Федерації проти України пошквалилися дослідження стратегічних комунікацій як системи та складника державного управління, головним завданням якого є просування національних інтересів та цілей. Функціонування стратегічних комунікацій України зумовлене потребою вчасного та об'єктивного інформування громадян щодо перебігу російської війни проти України, а також посиленням боротьби з ворожими деструктивними інформаційними впливами. Ефективність такої діяльності залежить від форм взаємодії із суспільством. Зокрема ідеться про реалізацію діалогових форм взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні наявна значна кількість публікацій, присвячена дослідженню стратегічних комунікацій у різних аспектах. Так, О. Терещеня вивчає стратегічні комунікації в науково-теоретичному аспекті [8]. Авторка систематизувала наукові підходи до визначення поняття. Стратегічні комунікації в контексті національної безпеки та оборони України аналізували А. Благодарний та О. Кононець [2]. А. Шуляк та Н. Шуляк присвятили монографію дослідженню стратегічних комунікацій у контексті національної безпеки в умовах глобальних криз [9]. О. Аулін та А. Ауліна вивчають стратегічні комунікації в контексті протидії російським дезінформаційним впливам [1]. Аналізуючи

діалогові форми взаємодії стратегічних комунікацій, спираємося на дослідження О. Рачинської [4] та Т. Сивак [6]. Однак зауважимо, що тема пропонованого дослідження зумовлена відсутністю комплексних наукових праць про діалогову модель комунікації військового керівництва зі суспільством.

Постановка завдання. 1. Проаналізувати роль стратегічних комунікацій у державному управлінні в умовах війни. 2. Дослідити діалогові форми взаємодії у стратегічних комунікаціях України на прикладі комунікації Головнокомандувача ЗС України Олександра Сирського зі суспільством.

Виклад основного матеріалу. Поняття *стратегічні комунікації* закріплено у Воєнній доктрині України, Доктрині інформаційної безпеки України, Стратегії інформаційної безпеки України. Так, у Воєнній доктрині України зазначено, що стратегічні комунікації – це «...скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави» [7]. Це діяльність уряду, спрямована на вивчення і залучення ключових аудиторій для створення, посилення чи забезпечення умов, сприятливих для підтримки інтересів, політики і цілей уряду, з допомогою реалізації скоординованих програм, планів, а також поширення тем, повідомлень і матеріальних продуктів із застосуванням усіх інструментів національних сил і засобів [10]. У державному управлінні стратегічні комунікації репрезентують інституційно оформлений структурно складний інститут державного регулювання важливої суспільної потреби – задоволення інтересів населення в розвитку та визначенні стратегічного орієнтиру [6, с. 260].

В умовах воєнного стану стратегічні комунікації функціонують як один з інструментів протидії деструктивним інформаційним впливам, пропаганді, тероризму, тобто відповідають за інформаційну та національну безпеку країни. Це також інструмент формування довіри до уряду та демонстрації його намірів. Суб'єктами стратегічних комунікацій є органи державного управління, які здійснюють відповідну поточну, цілеспрямовану й організовану діяльність. На думку Т. Сивак, державна політика у сфері стратегічних комунікацій має забезпечувати взаємодію між різними сегментами комунікаційного середовища через низку консенсусів, тобто конвенцію, змістовний договір у суспільстві або певному сегменті. Змістом кон-

венціалізації є діалог у сфері публічної політики, заснований на колективній роботі з комунікаційним простором. Такий змістовний договір втілюватиме в життя як практичні завдання, так і вироблятиме певну структуру комунікаційного середовища, яке дозволить відтворювати конвенціональний комунікаційний процес у майбутньому і протистояти маніпулятивним технологіям [6, с. 260].

Функціонування стратегічних комунікацій розглядаємо залежно від цільової аудиторії, на яку поширюємо комунікацію. Одним із головних завдань стратегічних комунікацій у державному управлінні, спрямованому на внутрішню аудиторію, є легітимація суспільного визнання чинної влади країни. Мета стратегічних комунікацій держави, спрямованих на зовнішні (міжнародні) суспільства (цільові аудиторії), – утвердження певного образу держави у сприйнятті міжнародною громадськістю та реалізація державних зовнішньо-політичних та економічних цілей [6]. Отже, стратегічні комунікації у державному управлінні мають такі характеристики: відображають зв'язок зі стратегією; спрямовані на внутрішні та зовнішні аудиторії; використовують у процесі комунікацій стратегічні наративи через цінності, інтереси та уподобання окремої групи суспільства. О. Терещеня, узагальнивши наукові підходи до визначення стратегічних комунікацій, виокремила такі їхні основні характеристики: головною метою є визначення та досягнення інтересів держави на національному і міжнародному рівнях; ефективна взаємодія та плідна співпраця між політиками та активістами для досягнення спільної мети; встановлення довіри аудиторії, забезпечення інформацією та підтримка зворотного зв'язку; здатність зважати на потреби аудиторії та вивчати реакції на події та повідомлення; налагодження діяльності між інституційними організаціями; координація комунікацій між суб'єктами різних організацій для посилення стратегічного ефекту; покращення позицій керівництва; формування інформаційного середовища [8, с. 119].

Найбільша кількість комунікаційних заходів відбувається на рівні реалізації окремих комунікаційних кампаній, які передбачають безпосередню взаємодію з цільовими аудиторіями та діалог. Задля ефективного функціонування такої системи мають бути задіяні безліч каналів передавання інформації та інформаційних продуктів, що може бути досягнуто тільки завдяки ефективному функціонуванню комунікаційної системи [6].

У воєнних умовах стратегічні комунікації виходять за межі класичних політичних меседжів

і набувають характеру мобілізаційного ресурсу, який поєднує медіа, символіку та емоційні наративи [5, с. 307]. Стратегічні комунікації виконують роль комплексної технології впливу на сприйняття війни як всередині країни, так і на міжнародній арені. Створення напрямку стратегічних комунікацій дає змогу не лише відкрито спілкуватися із громадянами, а й перешкоджати Російській Федерації формувати єдиний наратив війни. Ефективність стратегічних комунікацій зумовлена також можливістю залучення медіа, волонтерських спільнот, експертного середовища та громадянського суспільства до протидії російським інформаційним атакам. У цьому контексті особливе значення належить проактивній моделі комунікації, спрямованій на побудову позитивного іміджу України та мобілізацію підтримки союзників [5, с. 307].

О. Свідерська, Д. Науменко, А. Андросов, досліджуючи роль стратегічних комунікацій у формуванні образу військово-політичного керівництва України, дійшли висновку, що стратегічні комунікації під час війни виконують не лише інформаційну чи мобілізаційну функцію, а й виступають механізмом підтримки довіри, формування міжнародної легітимності та емоційної консолідації суспільства [5, с. 308].

Протягом багатьох десятиліть в основі комунікаційної діяльності органів державної влади з громадськістю перебували переважно монологічні моделі комунікацій. У таких моделях комунікації здійснюється односторонній вплив на об'єкт за допомогою ключового повідомлення. За монологічної моделі комунікації суб'єкт комунікації та цільові аудиторії належать до одного культурного простору і їм притаманні спільні цінності. Однак вона не ефективна під час взаємодії з представниками інших культур або цінностей. Головним недоліком монологічної комунікації є те, що вона не передбачає створення сенсів і значень, а визначає комунікацію лише як передання сенсів від суб'єкта до об'єкта. Об'єкт сам надає певних значень отриманим повідомленням, зважаючи на особисті чинники: історичні особливості країни, регіону, культури, життєвий досвід, базові потреби [6, с. 264].

Для роботи з цільовими аудиторіями – представниками інших культур і носіїв інших цінностей, а в загальному розумінні – різних комунікативних систем, більш ефективними є діалогові моделі комунікації, зокрема: прагматичної складності та культурно-критичний і риторичний підхід у стратегічних комунікаціях. Недостатня реалізація механізмів діалогу в управлінні державою,

політизація політико-управлінських відносин, що є результатом комунікативної монологічності, відсутність збалансованих діалогічних форм у взаємодії створюють внутрішню суперечливу ситуацію та породжують високий рівень соціальної невдоволеності діяльністю органів влади всіх рівнів і чинним політичним курсом [4, с. 68].

В онтології діалог розглядають як базовий спосіб існування людини у світі соціальних зв'язків. Діалог не є випадковою комунікативною практикою, а структурним елементом соціального буття, що визначає можливості взаємного пізнання, обміну цінностями та спільного конструювання соціальної дійсності. У цьому контексті його онтологічна значущість полягає в тому, що через діалог соціальні акти набувають змісту, а взаємодія є фундаментальною для розвитку суспільних процесів [3].

Формування діалогічності військово-політичної комунікації пов'язуємо насамперед з демократизацією суспільства. Так діалог сприяє розумінню політико-соціальних процесів та є основою ефективності модернізаційних і реформаційних процесів [4, с. 68]. Особливо велике значення мають діалогічні форми спілкування в умовах багатоманітності думок, розкріпаченості суджень тощо.

Характерними особливостями соціально-комунікативного діалогу порівняно з індивідуально-особистісним є зумовленості, які є не стільки особистісними, статево-віковими, професійними чи етнічними характеристиками, а реальними умовами життя людей, серед яких: кризовий соціум, неефективність соціальних інститутів і соціальних відносин, що породжують кризову свідомість [4, с. 71]. Діалогові форми взаємодії актуалізують нові форми участі громадян в управлінні державними справами.

У діалогічних моделях комунікація – це не передавання повідомлення, а складний процес інтерпретації дій суб'єкта та винесення суджень про його мотиви і наміри, коли суб'єкт та об'єкт перебувають у постійному взаємозв'язку. Саме в діалогічних моделях майже повністю виключаються негативні складники комунікації: тиск, маніпуляції, обман, пропаганда, а наголос робиться на те, щоб створювати і підтримувати спільні цінності, сенси, здійснювати діалог і спільну діяльність державної влади і цільових аудиторій. У процесі реалізації стратегічних комунікацій ці форми взаємодії мають важливе значення, оскільки передбачають розроблення відповідного комунікаційного

плану, ідентифікованого каналу, специфіки інформаційних повідомлень, вибір нарративної стратегії тощо [6, с. 264].

Діалогові форми взаємодії органів державної влади із суспільством проводять у формах публічного громадського обговорення (конференції, форуми, громадські слухання, круглі столи, збори, зустрічі з громадськістю; теле- або радіодебати, інтернет-конференції, електронні консультації) і через вивчення та аналіз громадської думки. Соціально-комунікативний діалог забезпечують різні канали комунікації: офіційні вебсайти, медіа, зустрічі онлайн та офлайн, відеоконференції, чати, месенджери. Сьогодні все частіше використовують соціальні мережі, зокрема і в стратегічних комунікаціях України.

Прикладом стратегічної комунікації в соціальній мережі «Фейсбук» є комунікація військового керівництва України. 8 лютого 2024 року Головнокомандувачем ЗС України був призначений Олександр Сирський. Особливістю його стратегічних комунікацій є те, що він використовує соціальні мережі для комунікації зі суспільством, зокрема фейсбук-сторінку «Головнокомандувач ЗС України / CinC AF of Ukraine». Сторінка має 611 тисяч підписників, доволі активна і охоплює 1,4 тисяч дописів у форматі відео reels та коротких дописів, що стосуються здебільшого його діяльності та участі в протистоянні повномасштабній російській агресії проти України. Головнокомандувач ЗС України використовує стратегію особистої присутності на передовій як засіб стратегічних комунікацій. Він регулярно здійснює робочі поїздки на найгарячіші напрямки збройного протистояння. Свою військову діяльність пояснює в рилсах та текстових дописах. Також на сторінці постійно звітує про робочі наради, міжнародні переговори та зустрічі із представниками оборонних союзів, зокрема з представниками країн НАТО. Загалом такий підхід допомагає використовувати стратегічні комунікації для закріплення образу лідера, здатного представляти інтереси ЗСУ не лише на фронті, а й у дипломатичній царині. Це дозволяє продемонструвати міжнародну легітимність, показати, що ЗСУ мають підтримку ззовні і що командувач активно залучений до стратегічного партнерства [5, с. 309]. Стратегічні комунікації Сирського формують образ Головнокомандувача як повноправного учасника міжнародної оборонної політики, здатного вести переговори й формувати союзницьку підтримку, і слугує внутрішній аудиторії (військовим, їхнім родинам, громадянам) своєрідним сигналом, що керівництво

не лише реагує на виклики фронту, а й працює над залученням ресурсів для подальшої боротьби [5, с. 309].

Проаналізувавши фейсбук-сторінку Головнокомандувача ЗС України Сирського, ми дійшли висновку, що основними тематичними характеристиками дописів Головнокомандувача ЗС України є: 1. Пояснення основних подій на фронті та підходів до ведення війни. 2. Привітання українських захисників та захисниць, українців із важливими державними святами. 3. Коротке висвітлення своєї участі в міжнародних засіданнях та переговорах. Дописи є грамотними, візуально структурованими, простими та доступними для розуміння аудиторії. Цікаво та ефективно, на наше переконання, подає Головнокомандувач ЗС України свої погляди на війну, тактики та підходи до її ведення. Наприклад, у виступі на Стратегічному діалозі в межах засідання Військового комітету НАТО на рівні головнокомандувачів Сирський пропонує партнерам з інших країн розглядати війну як *«явище, що еволюціонує швидше, ніж про нього встигають писати підручники»*. Він зазначає, що *«наша адаптація (до теперішніх швидких змін – ред.) – у технологіях та децентралізації»*. Тоді ж Головнокомандувач заявив, що *«завдяки технологізації нам вдалося знизити загальні втрати на 13% порівняно з 2024 роком»* (24.01.2025). Висвітлюючи ситуацію на Покровському та Очеретянському напрямках, він вказує на українську стратегічну мету: *«Наше ключове завдання – завдати ворогу максимальних втрат, знищити його резерви та послідовно знизити наступальний потенціал»* (26.01.2025). Тобто в комунікації військового керівника прослідковуємо чітку нарративну стратегію.

У дописах про звіти міжнародних зустрічей здебільшого подано тези його виступів для міжнародних партнерів. У міжнародній публічній комунікації Сирський часто закликає до підтримки української армії: *«Ми закликаємо партнерів не просто підтримувати Україну «стільки, скільки буде потрібно», а надати інструменти для швидкої й силової зупинки агресора»* (24.01.2025). На засіданні Ради Україна-НАТО на рівні головнокомандувачів у форматі відеоконференції зв'язку Сирський поінформував колег із країн НАТО про те, що *«найбільш критичною для України є потреба в зміцненні повітряного щита»* та висловив партнерам вдячність за підтримку (22.01.2025).

Також на міжнародних зустрічах Головнокомандувач озвучує нагадування про те, що війна проти України триває. Так, на засіданні голов-

нокомандувачів збройних сил держав – членів «Коаліції охочих» у форматі відеоконференції наголошує, що «росія не демонструє готовності до припинення війни, продовжуючи терор проти мирного населення України». Тому закликає до подальшого санкційного тиску на агресора, бо «разом ми не лише захищаємо кордони – ми захищаємо цінності, на яких тримається вільний світ» (18.01.2025).

Мовними засобами реалізації діалогової взаємодії як з внутрішньою (українською), так і зовнішньою (міжнародною) аудиторіями є: 1) використання активних дієслівних конструкцій у комунікації: «**Працюю** у військових частинах, які **виконують** бойові завдання в районі Покровсько-Мирноградської агломерації» (08.01.2025). Такі особові дієслівні форми переважно теперішнього та минулого часу не лише легко сприймає аудиторія – вони допомагають створювати ефект присутності та участі в подіях; 2) вживання особових (ми, ви, нами, нам) та присвійних (наш, наші, свої), що демонструють перебування суб'єкта (Головнокомандувача) та об'єкта (аудиторії) комунікації в спільній площині цінностей та інтересів: «День **нашої** єдності», «**Де ми** не були – **ми** єдиний народ і єдина держава», «**Ми** єдині» (22.01.2025). Таку саму функцію вико-

нує прислівник *разом*, який Головнокомандувач вживає в комунікації як з українськими військовими та цивільними, так і з міжнародними партнерами: «**Разом** – сильніші», «**Разом** ми не лише захищаємо кордони – ми захищаємо цінності, на яких тримається вільний світ» (18.01.2025). Варто зазначити, що комунікація Головнокомандувача ЗС України Сирського демонструє високі охоплення та залучення аудиторії. Підписники активно відзначають вподобайками та коментують дописи.

Висновки. Стратегічні комунікації України від початку повномасштабної війни Російської Федерації проти України виконують інформаційну, мобілізаційну та захисну функції. Реалізації ефективного функціонування стратегічних комунікацій військового керівництва України допомагають діалогові моделі комунікації, що сприяють підвищенню довіри громадян та актуалізують форми участі в політичному житті країни. Публічна комунікація Головнокомандувача ЗС України Олександра Сирського у фейсбуці висвітлює бойові події на фронті, сприяє розумінню бойових завдань та тактики ведення війни, залучає міжнародних партнерів до підтримки України. Мовними засобами діалогової моделі комунікації є: активний характер мовлення, вживання займенникових форм та омовлення спільних сенсів та цінностей.

Список літератури:

1. Аулін О., Ауліна О. Стратегічні комунікації у протидії деструктивним російським наративам. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 82–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_67_7
2. Благодарний А., Кононець О. Стратегічні комунікації у секторі безпеки і оборони України. *Молодий вчений*. 2023. Вип. 1 (113). С. 5–9. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-1-113-2>.
3. Захарчук А. В., Свідло Т. М., Сторожик М. І. Діалог як форма соціальної онтології у філософії комунікації. *Вісник гуманітарних наук*. 2025. Вип. 12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17309409>
4. Рачинська О. А. Соціально-комунікативний діалог як форма дискурсивної взаємодії у сфері публічного управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія Державне управління. 2020. № 2. С. 67–75.
5. Свідерська О. І., Науменко Д. В., Андросов А. О. Практики стратегічних комунікацій у формуванні образу військово-політичного керівництва держави в умовах російсько-української війни. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. Вип. 55. Видавничий дім «Гельветика», 2025. С. 306–311.
6. Сивак Т. Концептуальна модель стратегічних комунікацій у державному управлінні. *Аналітика і влада : журн. експерт.-аналіт. матеріалів і наук. пр. Ін-ту пробл. держ. упр. та місц. самоврядування / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України*. К. : НАДУ, 2014. № 9. С. 260–265.
7. Стратегічні комунікації. URL: <https://www.stratcom-journalism.kyiv.ua/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0>
8. Терещеня О. Стратегічні комунікації у науково-теоретичному дискурсі. *Communications and Communicative Technologies*. 2020. Вип. 20. С. 116–121. <https://doi.org/10.15421/292017>
9. Шуляк А. М. Стратегічні комунікації та інформаційна гігієна: національна безпека в умовах глобальних викликів: монографія / А. М. Шуляк, Н. О. Шуляк. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. 250 с.
10. Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy: Version 3.0. US Joint Force Command. Joint Warfighting Center. URL: www.au.af.mil/au/awc/awcgate/jfcom/cc_handbook_sc_24june2010.pdf

11. Corman S.R. A 21st Century Model for Communication in the Global War of Ideas. From Simplistic Influence to Pragmatic Complexity. Corman S.R., Trethewey A., Goodall B. Consortium for Strategic Communication, Arizona State University. Report №0701. April 3, 2007. URL: <https://csc.asu.edu/wp-content/uploads/pdf/114.pdf>

**Burovets I. V. DIALOGUE AS A FORM OF COMMUNICATIVE INTERACTION
IN THE STRATEGIC COMMUNICATIONS OF UKRAINE'S MILITARY LEADERSHIP**

The article is devoted to the study of dialogic forms of interaction in Ukraine's strategic communications. The relevance of this research is determined by several factors, including the preference for dialogic rather than monologic forms of interaction in democratic societies, the increasing role of communication activities resulting from reform processes in public administration, and the ongoing full-scale war of the Russian Federation against Ukraine.

It is emphasized that, under wartime conditions, Ukraine's strategic communications perform a number of key functions: providing truthful and objective information about developments on the front line; countering hostile disinformation and propaganda; building public trust in the country's military and political leadership; shaping the state's image within the international community; forming and disseminating strategic national narratives; and ensuring national and information security and defense.

The study demonstrates that dialogic forms of communicative interaction play a significant role in fulfilling these tasks of strategic communications. Dialogue contributes to the effectiveness of public governance, citizen participation in political life and decision-making processes, the strengthening of trust, and the creation and maintenance of shared values and meanings.

*The paper analyzes the strategic communications of the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, Oleksandr Syrskyi, using his Facebook page as a case study. It is shown that his communications construct the image of a military leader who is directly involved in combat operations, articulates approaches to warfare, and actively participates in international meetings, round tables, and other forums of commanders-in-chief of partner countries, where he voices the needs of the Ukrainian Armed Forces and facilitates international support. The primary linguistic means of expressing dialogic interaction in Syrskyi's communication include the verbalization of shared national values, the use of the pronouns *we, our, ours, to us*, and an overall active mode of discourse.*

Keywords: *strategic communications, dialogue, dialogic forms of interaction, full-scale war, communication of the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine, Oleksandr Syrskyi.*

Дата першого надходження статті до видання: 30.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026